

УДК 342:352

Публікація: 31.03.2026

doi.org/10.30970/jcl.1.2026.3

Наталія Янюк

Кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, Львів, Україна

ORCID ID: 0000-0001-6427-2599

E-mail: nataliya.yanyuk@lnu.edu.ua

Подано до друку: 06.01.2026

Рецензія 1: 05.03.2026

Рецензія 2: 18.02.2026

Затверджено до друку: 13.03.2026

РЕФОРМА ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ: ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ

PUBLIC ADMINISTRATION REFORM IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION OF POWER: PROSPECTS FOR THE EUROPEAN CHOICE

Nataliia Yaniuk

PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative and Financial Law, Faculty of Law, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Abstract | The article examines the history of the implementation of the principle of decentralization of public power in Ukraine and provides a retrospective review of the legislation that accompanied this process. Local self-government is characterized as a component of public administration and the primary subject of decentralization. The EU experience shows that there is no universal model for organizing public power. The authors identify the problems of implementing the decentralization of public power and propose ways to solve them. Furthermore, the article analyzes the experience of certain European Union member states, in particular France, regarding public administration reform. Attempts to reform local self-government have been made since the declaration of Ukraine's independence. The main obstacle to reform was the lack of consensus on the organization of local executive authorities and local self-government bodies. Emphasis is placed on two main areas of decentralization of power: the delineation of powers between executive authorities and local self-government bodies, and the definition of the boundaries of responsibility of each of them. One way to implement the principle of decentralization is the reform of local executive authorities,

which are designed to ensure the effective implementation of government programs and exercise control over legality at the local level. To improve Ukrainian legislation, it is suggested to use the experience of France and replace local state administrations with a system of prefects. The reform of the service in local self-government bodies is a component of the public administration reform. The Law of Ukraine "On Service in Local Self-Government Bodies" (2023) reflects European principles of local self-government and public service standards, and is also consistent with the legislation on public service in executive bodies. The application of the new Law extends to the entire service in local self-government bodies - both to employees appointed through competition and to elected officials. The public administration reform in Ukraine should contribute to the implementation of European standards of decentralization.

Keywords: local self-government, local state administrations, service local self-government bodies, decentralization, division of powers.

Анотація | У статті розглянуто історію впровадження принципу децентралізації публічної влади в Україні і подано ретроспективний огляд законодавства, яке супроводжувало цей процес. Місцеве самоврядування охарактеризовано як складову публічної адміністрації і головного суб'єкта децентралізації. Досвід країн ЄС показує, що не існує універсальної моделі організації публічної влади. Визначено проблеми реалізації децентралізації публічної влади та запропоновано шляхи їх вирішення. Проаналізовано досвід деяких країн-членів Європейського Союзу, зокрема Франції, щодо реформи публічної адміністрації. Спроби реформувати місцеве самоврядування проводилися з часу проголошення незалежності України. Головною перешкодою на шляху до реформи стала відсутність консенсусу щодо питання організації виконавчої влади на місцях та органів місцевого самоврядування. Зроблено акцент на двох основних напрямках децентралізації влади: розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також визначення меж відповідальності кожного з них. Одним із способів впровадження принципу децентралізації є реформа місцевих органів виконавчої влади, які покликані забезпечити ефективне виконання урядових програм і здійснювати контроль за законністю на місцях. Для удосконалення законодавства України запропоновано використати досвід Франції і замінити місцеві державні адміністрації системою префектів. Реформа служби в органах місцевого самоврядування є складовою реформи публічної адміністрації. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (2023) відтворює європейські принципи місцевого самоврядування та стандарти публічної служби, а також узгоджується із законодавством про державну службу в органах виконавчої влади. Дія нового Закону поширюється на всю службу в органах місцевого самоврядування - як на службовців, які призначаються за конкурсом, так і на виборних посадових осіб. Реформа публічної адміністрації в Україні має сприяти впровадженню європейських стандартів децентралізації.

Ключові слова: місцеве самоврядування, місцеві державні адміністрації, префект, служба в органах місцевого самоврядування, децентралізація, розмежування повноважень.

Вступ. Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони¹, Україна остаточно визначила вектор подальших реформ із запровадження європейських принципів в усі сфери життя. Це зумовило необхідність перегляду підходів до формування територіальної організації влади, яка відтепер має орієнтуватися на «зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та доброго врядування». Це вимагає створення нової моделі влади, яка б ґрунтувалася на засадах збалансованого розвитку всіх територій з урахуванням місцевих потреб і забезпечувала інтереси населення, зокрема стосовно надання адміністративних та інших публічних послуг.

¹ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Україна успадкувала адміністративно-командну систему державного управління, з наслідками якої стикається й донині. Значна концентрація державної влади стала перешкодою в досягненні очікуваних результатів від проведених адміністративної та територіальної реформ, реформи публічної служби тощо. Прагнення побудувати державу на демократичних засадах об'єктивно зумовило пошук нової концепції організації влади, яка б одночасно відповідала європейським принципам і враховувала національні історико-культурні традиції. Європейська практика свідчить, що на сьогодні не вироблено універсальної моделі організації публічної влади. Водночас беззаперечним є той факт, що важливе значення в цьому процесі має вміння взаємодіяти; насамперед ідеться про взаємодію між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Їхні відносини мають будуватися на ключовому принципі - децентралізації публічної влади, тобто на оптимальному розподілі повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також на злагодженій співпраці шляхом адміністративно-договірного регулювання. Принцип поєднання централізації та децентралізації у здійсненні державної влади, поряд із принципами єдності й цілісності державної території, збалансованості та іншими засадами територіального устрою України, закріплений у ст. 132 Конституції України².

Стан дослідження. Питання регіональної політики загалом і принцип децентралізації влади зокрема неодноразово ставали предметом наукового дослідження в різних площинах, але найчастіше - у сфері державного управління та права. З огляду на сутність децентралізації та її безпосередній вплив на публічну адміністрацію, до складу якої входять органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, найбільший науковий інтерес ця тема становить для представників конституційного, адміністративного та фінансового права. У конституційному праві значну увагу дослідженню поняття і змісту децентралізації приділено у працях М. О. Баймуратова, О. В. Батанова, Р. Б. Бедрія, О. М. Бориславської, В. І. Борденюка, В. С. Куйбіди, І. Я. Заяця, В. І. Чушенка та інших. В адміністративному праві дослідження впливу децентралізації влади на формування і діяльність органів публічної адміністрації, зокрема й на забезпечення надання адміністративних послуг населенню, викладені у працях О. Ф. Андрійко, Л. Р. Білої-Тіунової, Н. Р. Нижник, В. А. Дерезь, І. Б. Коліушка, В. П. Тимошука, А. М. Школика та інших. Питання фінансової децентралізації як обов'язкової умови розподілу повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування висвітлені у працях Н. В. Воротиної, О. В. Ільницького, І. Б. Заверухи та інших.

Попри значну увагу до теми децентралізації з боку фахівців у галузі права, вона все ще не втратила актуальності. Зокрема, можна виокремити певні проблеми впровадження принципу децентралізації влади в Україні. По-перше, у 2019 році було розпочато реформу щодо заміни місцевих державних адміністрацій системою префектів за зразком французької моделі. У зв'язку з цим підготували проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» (2019)³, проте вже в січні 2020 року його відкликали через розбіжності в баченні цього інституту представниками різних політичних сил. Подальше доопрацювання проекту сповільнилося через воєнний стан в Україні. По-друге, з 2015 року тривала підготовка реформи служби в органах місцевого самоврядування, і лише у 2023 році було ухвалено Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування», проте він набере чинності лише у повоєнний час.⁴ По-третє, вагоміші успіхи спостерігаються у сфері надання адміністративних послуг, оскільки у 2020 році було розширено повноваження органів місцевого самоврядування, зокрема щодо створення ЦНАПів. Водночас у період воєнного стану виникли нові виклики, оскільки з'явилася потреба в послугах, зумовлених релокацією бізнесу та необхідністю надання статусу внутрішньо переміщеної особи. По-четверте, загалом позитивним є удосконалення процедури адміністративного оскарження актів органів місцевого самоврядування, що стало можливим на підставі Закону України

² Конституція України від 28 червня 1996р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

³ Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)». URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644

⁴ Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України від 02.05.2023 р. зі змін. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20>

«Про адміністративну процедуру» (2022)⁵, проте залишаються актуальними питання формування відповідних комісій, за наявності яких таке оскарження стає можливим.

Це далеко не вичерпний перелік питань, які потребують розв'язання в процесі децентралізації влади. Від їхнього вирішення залежить ефективність управління територією, професійне й оперативне усунення поточних проблем територіальної громади, надання якісних адміністративних та інших публічних послуг, а отже, і залучення додаткових інвестицій для розвитку територій та швидкого відновлення у повоєнний період.

Метою статті є визначення впливу децентралізації на реформу публічної адміністрації та оновлення інституту служби в органах місцевого самоврядування, а також окреслення перспектив впровадження європейських стандартів і принципів у процес децентралізації в Україні.

Основний виклад. Державотворення, подібно до зведення стійкої будівлі, потрібно починати із закладення міцного фундаменту, яким мають стати ціннісні орієнтири та принципи, що на них у подальшому будуть формуватися публічно-владні інституції. Історія доводить, що сильними є ті держави, які проголосили права людини і громадянина, а система публічної влади в них сформована так, щоб створити умови та механізми для їх забезпечення. Водночас в органах публічної влади має існувати баланс повноважень, який, з одного боку, запобігав би узурпації влади одним органом, а з іншого - дозволяв би адаптуватися до змін у суспільних відносинах, швидко реагувати на потреби населення та вирішувати їх. Ці чинники враховує теорія розподілу державної влади. Учений-конституціоналіст В. І. Чушенко звернув увагу на те, що, «формулюючи теорію поділу влад, Монтеск'є виходив із положення, що влада за своєю сутністю є єдиною і неподільною», натомість «йшлося про виділення трьох основних функцій єдиної влади і про розмежування компетенції трьох груп органів, які здійснюють неподільну владу», що «за змістом є певною функціонально-компетенційною цілісністю трьох груп державних органів, які здійснюють єдину державну владу». Ці гілки влади «координують свої дії, співпрацюють для досягнення спільної мети, взаємостримуючи одна одну при потребі», а «конституції, конституційне законодавство держав, які виходили із концепції поділу влад, закріплюючи самостійність кожної гілки влади, одночасно містять норми про співпрацю її з іншими гілками влади». Автор підсумовує: «взаємостримання трьох влад логічно передбачає їхній взаємогляд і контроль».⁶

Певною мірою елементи теорії поділу державної влади лежать і в основі принципу децентралізації влади. Шляхом збалансованого розмежування повноважень між місцевими органами державної влади та місцевого самоврядування можна уникнути домінування державного управління на певній території і водночас сприяти досягненню спільної мети щодо її розвитку та забезпечення потреб громади. При цьому важливим є нормативне визначення способів контролю та меж відповідальності цих органів. Вирішення цих питань на етапі проголошення державності дало б можливість Україні створити надійні основи місцевого самоврядування та уникнути багатьох подальших проблем у взаємовідносинах між органами влади на місцевому рівні. Державотворчий процес в Україні відбувався доволі складно, а впровадження децентралізації, як зазначають науковці, є «історією суперечностей, пов'язаних із пошуком найкращої форми організації державної влади»⁷.

У Преамбулі Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990р.⁸ було визначено основні цілі для створення демократичного суспільства, прагнення побудови правової держави, утвердження суверенітету і самоврядування народу України. У подальшому Закон України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» від 7 грудня 1991

⁵ Про адміністративну процедуру. Закон України від 17.02.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20>

⁶ Чушенко В.І. Форма державного управління у сучасний період державотворення в Україні // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали XVII регіональної науково-практичної конференції. 3-4 лютого 2011 р. - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2011. С.125. С. 124-126.

⁷ Трачук П.А., Тимчак В.В. Реалізація принципу децентралізації влади в Україні // Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2023. Серія ПРАВО. Випуск 75. Ч. 1. С.293-298. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/03/50.pdf>

⁸ Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР (БВР). 1990. N 31. ст.429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

р. закріпив принцип оптимальної децентралізації (ст. 3); визначив делегування державою повноважень виконавчим комітетам відповідних рад (ст. 32); а також було зазначено, що «делегування державою повноважень виконавчим комітетам відповідних Рад супроводжується передачею їм фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для здійснення цих повноважень» (ст. 42)⁹. Проте після їх проголошення не було зроблено наступного кроку - їхнього впровадження.

У науковій літературі слушно наголошено на тому, що «суттєві зміни у розвитку місцевого самоврядування відбулися 5 березня 1992 р., коли Верховна Рада України прийняла закон, яким запровадила в системі місцевих органів виконавчої влади нову ланку - інститут Представника Президента України, який мав стати главою місцевої державної адміністрації на рівні області, міст Києва і Севастополя, району... які формувалися на базі виконавчих комітетів відповідних Рад народних депутатів, їх відділів і управлінь... органи, які формально мали представницький характер, набували статусу органів державної влади». Представник Президента України мав забезпечити взаємовідносини між центром і територіями щодо регіонального розвитку. Водночас відсутність політичного рішення та належного наукового обґрунтування стосовно способу формування цього інституту викликали значний спротив у суспільстві, і цей етап існування нової інституції був нетривалим. Уже 3 лютого 1994 року було прийнято Закон України «Про формування місцевих органів влади і місцевого самоврядування», яким знову запроваджувалася попередня модель місцевого самоврядування. Законом було передбачено припинення повноважень представників Президента України та очолюваних ними місцевих державних адміністрацій. Виконавчу владу на місцевому рівні мали здійснювати виконавчі комітети та голови відповідних рад.¹⁰ Після укладення 8 червня 1995 року Конституційного Договору між Верховною Радою України та Президентом України «Про основні засади організації функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України»¹¹ вони знову з'явилися в системі виконавчої влади. На перший погляд, процес нагадував спроби децентралізації влади, але за своєю суттю це було протистояння двох окремих ланок публічної адміністрації. Без належної організації та злагоджених дій цих органів влади жодна реформа не приведе до успіху.

Розподіл повноважень має здійснюватися на засадах взаємної узгодженості та поступок між органами публічної влади. Характеризуючи цей процес, вчений-конституціоналіст Л. В. Бориславський звернув увагу на те, що «створений Конституцією механізм влади - це завжди компроміс, оскільки у громадянському житті беруть участь або ведуть боротьбу за владу різні політичні сили. Цей компроміс, хоча і вимушений, але все ж таки добровільний, виражає загальну зацікавленість у вирішенні проблеми влади і свободи на основі закону, а не шляхом застосування сили». При цьому автор наголошує на ключових моментах: «компроміс», «добровільність», «зацікавленість вирішувати проблеми влади і свободи» та робити це «на основі закону».¹² Отже, має бути сформований інститут місцевого самоврядування, наділений власними та делегованими державою повноваженнями. Обґрунтовуючи необхідність його функціонування, вчені-конституціоналісти В. І. Чушенко й І. Я. Заяць слушно зауважили: «Держава, незалежно від досягнутого нею рівня соціально-економічного розвитку, без участі громадськості не може оптимально задовольнити потреби сучасної людини... держава не в змозі брати на себе весь тягар соціально-економічного розвитку».¹³ Професорка О. М. Бориславська зазначила, що «самоврядування - найповніше втілення демократії», і від

⁹ Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» Закон України від 7 грудня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-12> (втратив чинність)

¹⁰ Янюк Н.В. Проблемні питання запровадження інституту префекта в Україні: колективна монографія «Децентралізація публічної влади в Україні у контексті зарубіжного законодавства та євроінтеграційних процесів» / за заг. ред. проф. О.В. Батанова, доц. Р.Б.Бедрія; передмова академіка НАН України Ю.С. Шемшученка. Львів: СПОЛОМ, 2021. С.279-280.

¹¹ Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України (Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1995. N 18. ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1к/95-вр#o227>

¹² Бориславський Л.В. Конституція і конституціоналізм в Україні: еволюція доктрини і практики. Вибрані праці / Любомир Бориславський. Львів: ПрАТ «Артсервіс», 2025. С.69.

¹³ Чушенко В.І., Заяць І.Я. Конституційне право України: підручник. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. С.428.

рівня його розвитку значною мірою залежить «ступінь розвитку демократії».¹⁴ Цю думку розвиває професор О. В. Батанов, який вважає, що децентралізацію варто розглядати як «свого роду міжнародний стандарт демократії в сучасному конституційному праві».¹⁵

У визначенні місцевого самоврядування, закріпленому у ст. 140 Конституції України, виділено таку ознаку, як «самостійне вирішення питань місцевого значення». Місцеве самоврядування наділене владними повноваженнями та правом ухвалювати рішення обов'язкового характеру. Водночас ст. 145 Конституції України гарантує судовий захист прав місцевого самоврядування, зокрема щодо вирішення компетенційних спорів.

Наявність інституту місцевого самоврядування свідчить про реалізацію демократичних засад формування органів публічної влади, проте важливим є забезпечення їхньої ефективної взаємодії. Наріжним завданням у процесі децентралізації є визначення кола питань місцевого значення, які потрібно передати органам місцевого самоврядування, із запровадженням при цьому відповідних форм контролю. Як уже зазначалося, історія неодноразово доводила, що «важливе значення має зміцнення влади на місцях, продумане врегулювання низки питань, ключовими з яких є: система таких органів, розмежування повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, визначення кола публічних послуг, зокрема й адміністративних, що надаватимуться відповідними органами, врегулювання міжбюджетних відносин, встановлення чітких контрольних-наглядових заходів задля збалансованого виконання державних і місцевих завдань, тобто виконання державних завдань з урахуванням місцевих потреб».¹⁶

Досліджуючи питання місцевого самоврядування, науковець С. П. Мороз звертає увагу на те, що саме «спектр процесів централізації та децентралізації є своєрідним відображенням уявлення про ефективність державної влади, і їх врахування необхідне з погляду оптимального стану організації державної влади». Автор зазначає, що для «встановлення або відновлення оптимального стану публічної влади сучасні країни вдаються саме до децентралізації зі зміщенням акценту на місцевий рівень у частині виконання заздалегідь окреслених і гарантованих державою завдань».¹⁷ Отже, «децентралізація є таким способом організації публічної влади в державі, за якого адміністративно-територіальні одиниці мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення і реалізовувати власні завдання у межах, встановлених законодавством, та під відповідальність уповноважених органів і посадових осіб, а втручання в їхню діяльність може відбуватися винятково з метою нагляду за законністю в передбачених законом випадках і відповідних формах».¹⁸

Розглядаючи питання децентралізації, науковці обґрунтовано визначають переваги місцевого самоврядування.¹⁹ Насамперед це зумовлено його наближеністю до населення та участю органів місцевого самоврядування у розв'язанні питань життєдіяльності й розвитку територій. Особливо відчутним це стало в умовах воєнного стану, коли постала необхідність надання статусу внутрішньо переміщеним особам, що вплинуло на розширення мережі ЦНАП та створення мобільних центрів.

¹⁴ Бориславська О. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика реалізації конституційно-правових засад: монографія. - Львів: ПАІС, 2005. С.13.

¹⁵ Батанов О.В. Децентралізація як міжнародний стандарт: актуальні питання рецепції в конституційному праві // Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості збірник тез доповідей п'ятого щорічного всеукраїнського науково-практичного конференції. (Київ, 10 грудня 2021 р.). - Київ: Аванпост-Прим. 2021. С.26. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/949/Materials_V_Conference_Dec_10_2021.pdf

¹⁶ Янюк Н. Реформування місцевих державних адміністрацій в умовах децентралізації публічної влади: деякі аспекти проблеми // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2024. Випуск 78. С. 215-223. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12292/12636>

¹⁷ Мороз С.П. (Політико-правова думка України про місцеве самоврядування // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 2018. Спеціальний випуск. №3. С. 37. URL: <https://visnik.dpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2442/2077>

¹⁸ Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О.М., Заверуха І.Б., Школик А.М. та ін.; Центр політико-правових реформ. - К., Москаленко О.М., 2012. - 212 с. URL: <https://pravo.org.ua/books/detsentralizatsiya-publichnoyi-vlady-dosvid-yeuropejskyh-krajin-ta-perspektivy-ukrayini>

¹⁹ Див. Бориславська О.М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: монографія / О.М. Бориславська. - Харків: Право. 2019. С.270. (384 с).

Попри значні зусилля, реформа публічної адміністрації не принесла очікуваних результатів. Серед факторів, що на це вплинули, виокремлюють: «а) непослідовність нормативного забезпечення децентралізації влади («крок вперед, два кроки назад»); б) різноплановість реформи, що вимагає посиленої координації дій не лише в системі органів виконавчої влади, а й інших органів державної влади, активної участі органів місцевого самоврядування; в) недостатній рівень кваліфікації та професіоналізму кадрів, відповідальних за проведення реформи; г) недостатність матеріальних та фінансових ресурсів, а також відсутність належного моніторингу проведення реформи».²⁰ Безперечно, в умовах воєнного стану об'єктивно неможливо досягти швидких успіхів, проте реформи були розпочаті значно раніше, і від їхнього результату залежить відновлення України у повоєнний період.

Певні кроки на шляху впровадження європейських підходів до децентралізації в Україні здійснено, проте не всі вони мають логічне завершення, а низка питань залишається невирішеною. Так, не було реформовано місцеві державні адміністрації та не запроваджено інститут префекта; не реформовано службу в органах місцевого самоврядування на підставі нового закону; відсутній закон про адміністративний збір за надання адміністративних послуг, який би визначив розподіл коштів між державним і місцевими бюджетами (оскільки більшість послуг є державними, але надаються ЦНАПами, створеними органами місцевого самоврядування); відсутнє чітке розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади. Органи місцевого самоврядування частіше за інші органи публічної влади відчують на собі тягар війни. Переважно саме вони вирішують проблеми, пов'язані з наданням статусу внутрішньо переміщеним особам, забезпечують їх житлом і роботою, створюють умови для діяльності релокованого бізнесу та відновлюють управління на деокупованих територіях.

Сьогодні назріла потреба в посиленні координаційно-наглядних функцій місцевих державних адміністрацій. Найбільший інтерес викликає французька модель префекта. Досліджуючи її, С. Ю. Батюк звертає увагу на те, що цей інститут бере початок з періоду правління Наполеона Бонапарта, з 1799 року. Статус префекта еволюціонував під впливом децентралізації влади та реформ системи влади у Франції. Згідно із сучасним французьким законодавством, «префект - це державний службовець вищого рівня, а не політичний призначенець», який «виступає гарантом дотримання законності і для центральної влади, і для громадян, і для органів місцевого самоврядування», водночас він «може виступати своєрідним третейським суддею при вирішенні спорів на місцевому рівні»²¹. У Декреті Франції № 2004-374 від 29 квітня 2004 р. визначено повноваження префектів та організацію їхньої діяльності в регіонах і департаментах.²² Префект одночасно є представником державної влади та гарантом координації дій на території своєї юрисдикції. Під його керівництвом перебувають «територіальні служби державних цивільних адміністрацій», він також «координує територіальну діяльність державних публічних установ» (*Article 1*). У Франції вибудована ієрархічна система префектур, що забезпечує узгодженість координації та здійснення контролюючо-наглядової діяльності щодо під'юрисдикційних суб'єктів. Префекти також наділені особливими повноваженнями для подолання надзвичайних ситуацій. Як зауважує С. Ю. Батюк, «повноваження щодо захисту місцевого населення покладаються на префектів зон, префектів департаментів та мерів», оскільки «як правило, надзвичайні ситуації виходять за межі можливостей муніципальної влади, тому керування операціями з надання допомоги місцевому населенню здійснюють мери міст та префекти департаментів». Водночас «повноваження щодо локалізації та ліквідації наслідків переходять до префекта зони, який застосовує всі можливості органів державної влади та

²⁰ Любченко М. Децентралізація публічної влади в Україні: виклики та перспективи // Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. С.259. Спеціальний випуск. URL: https://dbmsjournal.com/wp-content/uploads/2025/01/zbi_derg_bud_spec_2022-255-268.pdf

²¹ Батюк С. Правовий статус та повноваження префектів у Франції // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2024. Випуск 78. С.153. С.149-158. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12286/12630>

²² Décret n°2004-374 du 29 avril 2004 relatif aux pouvoirs des préfets, à l'organisation et à l'action des services de l'Etat dans les régions et départements. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT00000249712>

органів місцевого самоврядування».²³ Такий досвід був би доречним для України, проте відповідний законопроект, яким передбачалося запровадження посади префекта замість місцевих державних адміністрацій, був відкликаний.²⁴

5 листопада 2025 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування»,²⁵ яким внесено зміни до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та розширено контрольно-наглядові функції місцевих державних адміністрацій щодо актів органів місцевого самоврядування. Згідно зі ст. 16-1 цього Закону: «Місцеві державні адміністрації здійснюють державний нагляд за актами відповідних органів місцевого самоврядування у разі відсутності в інших органів державної влади повноважень із здійснення державного нагляду (контролю) у відповідній сфері (галузі), що прямо передбачено спеціальним законом. Державний нагляд здійснюється місцевими державними адміністраціями за актами органів місцевого самоврядування, що видаються ними на виконання делегованих державою повноважень, щодо їх відповідності законам». Заходами такого нагляду є: «1) вимога про усунення порушення закону; 2) звернення до суду з позовом про визнання акта (окремих його положень) органу місцевого самоврядування незаконним (протиправним) та його скасування (визнання нечинним)». Водночас залишається незрозумілим положення про «спеціальний закон», а також деякі норми розділу «Прикінцеві та перехідні положення», зокрема в частині надання повноважень районним державним адміністраціям, які можуть вносити обласним державним адміністраціям пропозиції щодо наглядових заходів. З цього приводу експерти Центру політико-правових реформ В. Дерещ та О. Бовш уже висловили застереження, назвавши пункт 3 цього розділу «загрозливою нормою».²⁶

В умовах правового режиму воєнного стану набула гостроти проблема, пов'язана з формуванням військових адміністрацій, оскільки «утворювати їх дозволяється навіть у громадах зі спроможними органами місцевого самоврядування, які не перебувають у зоні бойових дій». Вчена-адміністративістка В. А. Дерещ зауважує, що в такому разі «виникає загроза для подальшого існування у відповідних громадах місцевого самоврядування». Вона наголошує: «Сільські, селищні, міські ради не повинні безпідставно повсюдно «підмінятися» військовими адміністраціями населених пунктів з широким колом повноважень та з перекладанням на бюджети територіальних громад фінансового тягаря за реалізацію цих повноважень».²⁷

Проведення децентралізації безпосередньо пов'язане з реформою у сфері публічної служби. Після тривалих дискусій 2 травня 2023 р. був прийнятий Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»,²⁸ який заклав нові підходи, що відображають європейські засади місцевого самоврядування та стандарти публічної служби, забезпечують гармонізацію з нормами законодавства про державну службу та мають важливе значення для успішного проведення заходів із децентралізації публічної влади.²⁹ Законом визначено можливість переходу з одного виду служби

²³ Батюк С.Ю. Повноваження та обов'язки префекта у Франції в умовах правового режиму надзвичайного стану / Правове забезпечення діяльності адміністративних органів в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 жовтня 2025 року). Львів. 2025. С.19. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Zbirnyk-10.10.2025.pdf>

²⁴ Янюк Н. Реформування місцевих державних адміністрацій в умовах децентралізації публічної влади: деякі аспекти проблеми // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2024. Випуск 78. С. 218-219. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12292/12636>

²⁵ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування» (05.11.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4677-20>

²⁶ Дерещ В., Бовш О. Закон про забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування ухвалено. Реформа завершена? URL: <https://decentralization.ua/news/20316>

²⁷ Дерещ В. А. Проблеми правового регулювання утворення та діяльності військових адміністрацій. / Правове забезпечення діяльності адміністративних органів в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 жовтня 2025 року). Львів. 2025. С.30. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Zbirnyk-10.10.2025.pdf>

²⁸ Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України від 02.05.2023 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20>

²⁹ Янюк Н. В. Служба в органах місцевого самоврядування: оновлення законодавства в умовах децентралізації. (Правове регулювання публічної служби: між національною традицією та європейськими стандартами: колективна монографія / за заг.ред. Т. О. Коломоєць, С. А. Федчишина. - Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2026. С. 612. URL: <https://dSPACE.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/30883/0065208.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

на посади в органи іншого виду, а також врегульовано питання як професійної конкурсної служби, так і служби на виборних посадах в органах місцевого самоврядування. Новий Закон набирає чинності не раніше припинення або скасування воєнного стану, тому варто вже зараз розробляти нормативні акти та документи з метою розвитку його законодавчих положень.

Важливою подією на етапі впровадження принципу децентралізації стало подання 30 січня 2026 року до Верховної Ради законопроєкту № 14412 «Про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування»³⁰, підготовленого Кабінетом Міністрів України. А вже 7 квітня 2026 року Верховна Рада України прийняла його за основу. Метою законопроєкту є «визначення правових засад розмежування та розподілу повноважень органів місцевого самоврядування різних рівнів, а також органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на основі принципів субсидіарності та децентралізації, що сприятиме усуненню конфлікту компетенцій між різними рівнями та органами публічного врядування, підвищенню ефективності публічного врядування, забезпеченню доступності та якості надання публічних послуг, а також ефективного використанню бюджетних коштів».³¹ Цей законопроєкт визначено «важливим індикатором виконання Плану України, схваленого з метою реалізації інструменту ЄС «Ukraine Facility», заходів, передбачених Дорожньою картою з питань реформи державного управління, а також рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2025 року».³²

Підсумовуючи, можна стверджувати, що впродовж останніх років, зокрема в період воєнного стану, Україна зробила вагомий поступ на шляху до впровадження принципу децентралізації влади. Свідченням цього стало внесення змін до законодавства про місцеве самоврядування та місцеві державні адміністрації, ухвалення нових законів про адміністративну процедуру та про службу в органах місцевого самоврядування. Проте набрання ними чинності залежить від того, як швидко буде припинено воєнні дії в Україні чи скасовано режим воєнного стану. Тож цей час варто використати для доопрацювання нормативної бази, яка сприятиме подальшому застосуванню норм нових законів і усуне колізії з чинними нормативними актами. Реформи свідчать про реальне прагнення України стати частиною європейської спільноти та створити національну модель публічної адміністрації на основі європейських стандартів децентралізації влади та міцних засад злагодженої взаємодії її органів і публічних службовців.

Список використаних джерел

Бібліографія:

1. Батанов О.В. Децентралізація як міжнародний стандарт: актуальні питання рецепції в конституційному праві // Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості збірник тез доповідей п'ята щорічна всеукраїнська науково-практичної конференції. (Київ, 10 грудня 2021 р.). - Київ: Аванпост-Прим. 2021. С.25-33. (386с.) URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/949/Materials_V_Conference_Dec_10_2021.pdf
2. Батюк С. Правовий статус та повноваження префектів у Франції / С. Батюк // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2024. Випуск 78. С.149-158. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12286/12630> DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2024.78.149>
3. Батюк С. Ю. Повноваження та обов'язки префекта у Франції в умовах правового режиму надзвичайного стану / Правове забезпечення діяльності адміністративних органів в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 жовтня 2025 року). Львів. 2025. С.15-21. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Zbirnyk-10.10.2025.pdf>

³⁰ Про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування. Законопроєкт № 14412. URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/6d854c2d-82b9-4e30-bcf9-22e884d65eb6>

³¹ Висновок Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу щодо проєкту Закону України «Про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування». № 14412. URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/6fd43112-ae66-4430-97ab-1de691264598>

³² Засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування: Верховна Рада прийняла за основу законопроєкт (07 квітня 2026). URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/271914.html>

4. Бориславська О. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика реалізації конституційно-правових засад: монографія. - Львів: ПАІС. 2005. 208с.
5. Бориславська О.М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: монографія / О.М. Бориславська. - Харків: Право. 2019. С.270. (384 с).
6. Бориславський Л.В. Конституція і конституціоналізм в Україні: еволюція доктрини і практики. Вибрані праці / Любомир Бориславський. Львів: ПрАТ «Артсервіс», 2025. 2025. 232 с.
7. Висновок Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу щодо проекту Закону України «Про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування» р. № 14412. URL: blob:https://itd.rada.gov.ua/6fd43112-ae66-4430-97ab-1de691264598
8. Дерезь В. А. Проблеми правового регулювання утворення та діяльності військових адміністрацій. / Правове забезпечення діяльності адміністративних органів в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 жовтня 2025 року). Львів. 2025. С.28-34. (240 с). URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Zbirnyk-10.10.2025.pdf>
9. Дерезь В., Бовш О. Закон про забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування ухвалено. Реформа завершена? URL: <https://decentralization.ua/news/20316>
10. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О.М., Заверуха І.Б., Школик А.М. та ін.; Центр політико-правових реформ. - К., Москаленко О.М., 2012. 212 с. URL: <https://pravo.org.ua/books/detsentralizatsiya-publichnoyi-vlady-dosvid-yevropejskyh-krayin-ta-perspektyvy-ukrayiny>
11. Засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування: Верховна Рада прийняла за основу законопроект (07 квітня 2026). URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/271914.html>
12. Любченко М. Децентралізація публічної влади в Україні: виклики та перспективи / М. Любченко // Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. С.255-268. Спеціальний випуск. URL: https://dbmsjournal.com/wp-content/uploads/2025/01/zbi_derg_bud_spec_2022-255-268.pdf
13. Мороз С.П. Політико-правова думка України про місцеве самоврядування / С.П. Мороз // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 2018. Спеціальний випуск. №.3. С.35-39 URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2442/2077> DOI: 10.31733/2078-3566-2018-5-35-39
14. Трачук П.А., Тимчак В.В. Реалізація принципу децентралізації влади в Україні / П.А. Трачук, В.В. Тимчак // Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2023. Серія ПРАВО. Випуск 75. Ч. 1. С.293-298. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/03/50.pdf> DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.1.48>
15. Чушенко В.І. Форма державного управління у сучасний період державотворення в Україні // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали XVII регіональної науково-практичної конференції. 3-4 лютого 2011 р. - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. 2011. С.125. С. 124-126.
16. Чушенко В.І., Заяць І.Я. Конституційне право України: підручник. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 488 с.
17. Янюк Н. В. Служба в органах місцевого самоврядування: оновлення законодавства в умовах децентралізації. / Правове регулювання публічної служби: між національною традицією та європейськими стандартами: колективна монографія / за заг.ред. Т. О. Коломоєць, С. А. Федчишина. - Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2026. С 611-656. (886 с.). URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/30883/0065208.pdf?sequence=1=y>
18. Янюк Н. Реформування місцевих державних адміністрацій в умовах децентралізації публічної влади: деякі аспекти проблеми / Н. Янюк // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2024. Випуск 78. С. 215-223. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12292/12636>. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2024.78.215>
19. Янюк Н.В. Проблемні питання запровадження інституту префекта в Україні: колективна монографія «Децентралізація публічної влади в Україні у контексті зарубіжного законодавства та євроінтеграційних процесів» / за заг. ред. проф. О.В. Батанова, доц. Р.Б.Бедрія; передмова академіка НАН України Ю.С. Шемшученка. Львів: СПОЛОМ, 2021. С.279-280. (388с.).

Перелік юридичних документів:

20. Décret n°2004-374 du 29 avril 2004 relatif aux pouvoirs des préfets, à l'organisation et à l'action des services de l'Etat dans les régions et départements. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000249712>
21. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1990. N 31. ст.429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
22. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1995. № 18. ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1к/95-вр#o227>

23. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
24. Про адміністративну процедуру. Закон України від 17.02.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20>
25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування. Закон України від 05 листопада 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4677-20>
26. Про засади розмежування та розподілу повноважень між рівнями публічного врядування. Законопроект № 14412. URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/6d854c2d-82b9-4e30-bcf9-22e884d65eb6>
27. Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» Закон України від 7 грудня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-12> (втратив чинність).
28. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України від 02.05.2023, зі змін. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20>
29. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» (2019). URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644 (відкликано 17.01.2020).
30. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

References

Bibliography:

1. Batanov O.V. Detsentralizatsiia yak mizhnarodnyi standart: aktualni pytannia retseptsi v konstytutsiinomu pravi // Munitsypalna reforma v konteksti yevrointehratsii Ukrainy:pozytsiia vlady, naukovtsiv, profspilok ta hromadskosti zbirnyk tez dopovidei piata shchorichna vseukrainska naukovo-praktychnoi konferentsii. (Kyiv, 10 hrudnia 2021 r.). - Kyiv: Avanpost-Prym. 2021. S.25-33. (386s.) URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/949/Materials_V_Conference_Dec_10_2021.pdf
2. Batiuk S. Pravovy status ta povnovazhennia prefektiv u Frantsii / S. Batiuk // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna. 2024. Vypusk 78. S.149-158. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12286/12630> DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2024.78.149>
3. Batiuk S. YU.. Povnovazhennia ta oboviazky prefekta u Frantsii v umovakh pravovoho rezhymu nadzvychainoho stanu / Pravove zabezpechennia diialnosti administratyvnykh orhaniv v umovakh voiennoho stanu: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (10 zhovtnia 2025 roku). Lviv. 2025. S.15-21. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Zbirnyk-10.10.2025.pdf>
4. Boryslavska O. Mistseve samovriaduvannia v Ukraini: teoriia ta praktyka realizatsii konstytutsiino-pravovykh zasad: monohrafiia. - Lviv: PAIS. 2005. 208s.
5. Boryslavska O.M. Yevropeiska model konstytutsionalizmu: systemno-aksiolohichniy analiz: monohrafiia / O.M. Boryslavska. - Kharkiv: Pravo. 2019. S.270. (384 s).
6. Boryslavskiy L.V. Konstytutsiia i konstytutsionalizm v Ukraini: evoliutsiia doktryny i praktyky. Vybrani pratsi / Liubomyr Boryslavskiy. Lviv: PrAT «Artservis», 2025. 2025. 232 s.
7. Chushenko V.I. Forma derzhavnoho upravlinnia u suchasnyi period derzhavotvorennia v Ukraini // Problemy derzhavotvorennia i zakhytu prav liudyny v Ukraini. Materialy KHVII rehionalnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 3-4 liutoho 2011 r. - Lviv: Yurydychniy fakultet Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka. 2011. S.125. S. 124-126.
8. Chushenko V.I., Zaiats I.YA. Konstytutsiine pravo Ukrainy:pidruchnyk. - K.: Vydavnychiy Dim «In Yure». 2007. 488 s.
9. Derets V. A. Problemy pravovoho rehuliuвання utvorennia ta diialnosti viiskovykh administratsii. / Pravove zabezpechennia diialnosti administratyvnykh orhaniv v umovakh voiennoho stanu: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (10 zhovtnia 2025 roku). Lviv. 2025. S.28-34. (240 s). URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Zbirnyk-10.10.2025.pdf>
10. Derets V., Bovsh O. Zakon pro zabezpechennia zakonnosti ta prozorosti v diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia ukhvaleno. Reforma zavershena? URL: <https://decentralization.ua/news/20316>
11. Detsentralizatsiia publichnoi vlady: dosvid yevropejskykh krain ta perspektyvy Ukrainy / Boryslavska O.M., Zaverukha I.B., Shkolyk A.M. ta in.; Tsentri polityko-pravovykh reform. - K., Moskalenko O.M., 2012. 212 s. URL: <https://pravo.org.ua/books/detsentralizatsiya-publichnoyi-vlady-dosvid-yevropejskykh-krayin-ta-perspektyvy-ukrayiny>
12. Liubchenko M. Detsentralizatsiia publichnoi vlady v Ukraini: vyklyky ta perspektyvy / M. Liubchenko // Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia. 2022. S.255-268. Spetsialnyi vypusk. URL: https://dbmsjournal.com/wp-content/uploads/2025/01/zbi_derg_bud_spec_2022-255-268.pdf

13. Moroz S.P. Polityko-pravova dumka Ukrainy pro mistseve samovriaduvannia / S.P. Moroz // Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnurishnikh sprav 2018. Spetsialnyi vypusk. №.3. S.35-39 URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2442/2077> DOI: 10.31733/2078-3566-2018-5-35-39
14. Trachuk P.A., Tymchak V.V. Realizatsiia pryntsyphu detsentralizatsii vlady v Ukraini / P.A. Trachuk, V.V. Tymchak // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. 2023. Seriiia PRAVO. Vypusk 75. CH. 1. S.293-298. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/03/50.pdf> DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.1.48>
15. Vysnovok Komitet Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzushchodo proiektu Zakonu Ukrainy «Pro zasady rozmezhuvannia ta rozpodilu povnovazhen mizh rivniamy publichnogo vriaduvannia» r. № 14412. URL: [blob:https://itd.rada.gov.ua/6fd43112-ae6-4430-97ab-1de691264598](https://itd.rada.gov.ua/6fd43112-ae6-4430-97ab-1de691264598)
16. Yaniuk N. Reformuvannia mistsevykh derzhavnykh administratsii v umovakh detsentralizatsii publichnoi vlady: deiaki aspekty problemy / N. Yaniuk // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna. 2024. Vypusk 78. S. 215-223. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12292/12636>. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2024.78.215>
17. Yaniuk N. V. Sluzhba v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia: onovlennia zakonodavstva v umovakh detsentralizatsii. / Pravove rehuliuвання publichnoi sluzhby: mizh natsionalnoiu tradytsiieiu ta yevropeiskymy standartamy: kolektyvna monohrafiia / za zah.red. T. O. Kolomoiets, S. A. Fedchyshyna. - Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka». 2026. S 611-656. (886 s.). URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/30883/0065208.pdf?sequence=1=y>
18. Yaniuk N.V. Problemni pytannia zaprovadzhennia instytutu prefekta v Ukraini: kolektyvna monohrafiia «Detsentralizatsiia publichnoi vlady v Ukraini u konteksti zarubizhnogo zakonodavstva ta yevrointehratsiinykh protsesiv» / za zah. red. prof. O.V. Batanova, dots. R.B.Bedriia; peredmovna akademika NAN Ukrainy YU.S. Shemshuchenka. Lviv: SPOLOM, 2021. S.279-280. (388s.).
19. Zasady rozmezhuvannia ta rozpodilu povnovazhen mizh rivniamy publichnogo vriaduvannia: Verkhovna Rada pryiniiala za osnovu zakonoproekt (07 kvitnia 2026). URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/271914.html>

List of legal documents:

20. Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy vid 16 lypnia 1990 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR (VVR). 1990. N 31. st.429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
21. Décret n°2004-374 du 29 avril 2004 relatif aux pouvoirs des préfets, à l'organisation et à l'action des services de l'Etat dans les régions et départements. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000249712>
22. Konstytutsiia Ukrainy, pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>
23. Konstytutsiinyi Dohovir mizh Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy ta Prezydentom Ukrainy pro osnovni zasady orhanizatsii ta funktsionuvannia derzhavnoi vlady i mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini na period do pryiniattia novoi Konstytutsii Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 1995. № 18. st.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1k/95-vr#o227>
24. Pro administratyvnu protseduru. Zakon Ukrainy vid 17.02.2022r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20>
25. Pro mistsevi Rady narodnykh deputativ ta mistseve i rehionalne samovriaduvannia» Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 1991 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-12> (vtratyy chynnist).
26. Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia. Zakon Ukrainy vid 02.05.2023, zi zmin. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20>
27. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia zakonnosti ta prozorosti v diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia. Zakon Ukrainy vid 05 lystopada 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4677-20>
28. Pro zasady rozmezhuvannia ta rozpodilu povnovazhen mizh rivniamy publichnogo vriaduvannia. Zakonoproiekt № 14412. URL: [blob:https://itd.rada.gov.ua/6d854c2d-82b9-4e30-bcf9-22e884d65eb6](https://itd.rada.gov.ua/6d854c2d-82b9-4e30-bcf9-22e884d65eb6)
29. Proiekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo detsentralizatsii vlady)» (2019). URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644 (vidklykano 17.01.2020).
30. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011